

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“

Opggericht door Kolonel O. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Nederl.-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO, Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20 Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Fa. Wed. H. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenefabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komt, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar niet alleen Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeeren. Door Uwe benoogde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeid afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventuele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4. WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: Uitnodiging tot een bezoek aan Boeatan. Visscherij en Vischteelt in Ned.-Indië. — Werkzaamheden van den Volkenbond. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Inl. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verre Vreemde. — Mededeelingen. — Mutaties van 18 tot 25 Oct. 1922.

UITNODIGING TOT EEN BEZOEK AAN „BOEATAN“, DE TOONKAMERS VAN OOST- EN WEST-INDISCHE KUNSTNIJVERHEID EN HUISNAJT. VAN 30 DEZER TOT 18 NOVEMBER A.S. VERKOOP TEGEN STERK VERMINDERDEN PRIJS. BIZONDER GESCHIKTE ARTIKELEN VOOR FEESTGESCHENKEN.

ELDEREN MIDDAG TUSSEN 3 EN 6 UUR GELEGENHEID TOT HET GEBRUIKEN VAN THEE OF SIROOP MET INDISCH GEBAK. VAN AF 1 NOVEMBER, TUSSEN 12 EN 2 UUR, MASSI GORENG OF BAMIE.

DE SMAAKVOL INGERICHTE ZAAL IS DES AVONDS TEGEN f 10.— TE HUUR VOOR KLEINE VERGADERINGEN, VOORDRACHTEN OF KAMERMUZIEK.

Visscherij en Vischteelt in Nederlandsch-Indië.

Naar aanleiding van het dezer dagen in de verschillende bladen voorkomend bericht, dat een Nederlandsch-Indisch visschersbedrijf, op Europeesche leest geschoeid, weldra zal worden geïnstalleerd, verdient het o.i. aanbeveling onze lezers in kennis te brengen met een populair handboekje over de „Visscherij en vischteelt in Nederlandsch-Indië“ van de hand van Prof. Dr. P. N. van Kampen, oud-Directeur van het Visscherij-Station te Batavia, een in Mei j.l. verschenen, van talrijke fotografische afbeeldingen voorzien werkje, in de bekende serie van „Onze Koloniale Dierenteelt“, onder redactie van Dr. J. Dekker, Haarlem, H. D. Tjeenk Willink en Zoon.

De Labuan Mrak²⁾ (een stoomlogger, 300 ton groot; heette vroeger „Koningin Wilhelmina“) heeft het voor genoemt bedrijf geheel modern uitgerust scheepje, dat Woensdag 13 Sept. j.l. uit de Wilhelminahaven te Vlaardingen naar Ned.-Indië onder stoom is gegaan.

Den promotor van deze nieuwe onderneming, den heer Birnie, kunnen wij niets anders dan veel goeds toewenschen bij hetgeen hij in Ned.-Indië gaat beginnen, al zullen hem geen geringe moeilijkheden bespaard blijven, zooals de schrijver (v. H.) in zijn artikel over het „Indisch Visscherijbedrijf“³⁾ vrij uitvoerig heeft uiteengezet en waar-

²⁾ Labuan beteekent haven en Mrak beteekent pauw. De wateren van Bali in de buurt van Banjoewangi, waar het bedrijf zal begonnen worden in de Labuan Mrak, bevatten een massa visch. Het plan der heeren G. J. Oor en G. D. Birnie, die deze onderneming op touw hebben gezet, is om allereerst gezouten en gedroogde visch te brengen op de Inlandsche markt en later, als de pogingen slagen, versche visch te leveren voor de Europeesche markt.
³⁾ Nieuwe Rotterdamse Courant van 15 September j.l., Avondblad C, bldz. 2.

INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHE
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER te Solo (Java).

H.H. Leden van „Oost en West“ indien U een Auto nodig heeft, waar ook heen, bel op
HAAG 1010 het AUTO-HUIS
luxue wagens tegen voor U speciaal tarief
Aanbevelend, v.h. J. D. Jonkers Both,
J. VOGELZANG, Directeur-Eigenaar, v.h. Directeur H.A.T.A.X.

P. M. Broekmans - Koningsplein 16-18-20 ^{hoek} Heerengracht - Amsterdam

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Grootste en bekendste Nuis van eerste klas Dames- en Heerenkleding

Speciaal ingericht voor repatrieerenden

Kleding naar Maat in één dag gereed

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Janssen & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst”
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

LEERJAAR
UIT
ENGEELAND
DIE OOK
HOLLANDSCH
SPREKEN

UITSLUITEND
PRIVAAT
ONDERRICHT
IN HET
ENGEELSCHE

Firma A. NIJLAND
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
ALMELO (Twentlie)

Het aangewezen adres voor Uw
HUWELIJKS-UITZET OF
UITRUSTING VOOR INDIË
LINGERIES - BEDLINNENS - TAFELGOEDEREN
HUISHOUD- EN STUKGOEDEREN

Enorme sortering, prima kwaliteiten. Zichtzendingen, ook naar de Tropen, op iedere aanvraag, franco.
SPECIALITEIT: HOTEL-, BED- EN TAFELINNENS
Monsters op aanvraag

BESCHIKBAAR.

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen 3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoend aan de hoogste eischen van hygiëne en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden

Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip- of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.

Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

mede wij geheel accoord kunnen gaan. Immers, de nieuwe onderneming zal een felle concurrentie hebben te voeren tegen Inlanders en Chinezen, die het bedrijf in Ned.-Indië al sinds door en door kennen en het met groot succes uitoefenen — op z'n inlandsch — d. i. met minimum van kosten.

Wij lezen reeds in de inleiding van het bovengenoemd werkje van Prof. van Kampen, dat vischvangst en vischteelt tot de belangrijkste bestaansmiddelen van de bewoners van den Indischen Archipel behooren en de visscherij in tegenstelling met den landbouw tot op den huidige dag bijna uitsluitend door Inlanders en hier en daar (v.n.l. langs de kusten van de Chineesche zee) door Chinezen wordt beoefend.

Wat deze laatste door hun organisatorisch talent op het gebied der visscherij presteeren, kan blijken uit de groote vlucht van het Chineesch visscherijcentrum te Bagan Api Api, aan den mond der Rokanrivier (Oostkust van Sumatra, afdeling Bengkalis), waar volgens den schrijver (v. H.) van genoemd artikel reeds in 1905 een export van gedroogde visch en vischproducten van niet minder dan 31 miljoen kilogram per jaar werd verkregen, hetgeen sedert nog enorm is toegenomen, zoodat deze plaats, na Bergen in Noorwegen, de grootste visschershaven ter wereld is, terwijl Prof. v. Kampen aantekent, dat Bagan Api Api door toedoen van de Chinezen reeds met een belangrijke visschershaven als IJmuiden kan wedijveren (Inleiding, blz. 2).

Voor een nieuwe onderneming in Ned.-Indië als van den heer Birnie klinkt het ontzeggelijk weinig bemoedigend bij monde van Prof. v. Kampen te vernemen, dat pogingen in het werk gesteld om in Indië een grootvisscherijbedrijf naar Europeeschen trant in te voeren tot nu toe op mislukking zijn uitgelopen.

„Verscheidene factoren spelen hierbij een rol (zie blz. 3 Inleiding), niet in de laatste plaats een biologische. De groote Europeesche „visscherijen, zooals de haringvisscherij, berusten op het voorkomen van visschen van één soort in enorme scholen, zoodat ze met speciale vischtuigen gemakkelijk in korten tijd in groote hoeveelheden buit te maken zijn. In tropische zeeën is dit anders. Het aantal vischsoorten, dat daar leeft, is wel is „waar zeer veel grooter dan dat der gematigde streken, de individuen van elke soort zijn echter geringer in aantal en leven meer verspreid. Met netten als de haringvleet, die op „de vangst van één enkele vischsoort ingericht zijn, is dus in Indië niet veel te bereik- „ken.”

Ten aanzien van de zeevischvangst heeft men al dadelijk een indeeling te maken van hare gebieden, de zeeën, welke in het Westelijk gedeelte van den Indischen Archipel meer het karakter dragen van binnenzeeën met een geringen diepgang, — waar stormen zeldzaam voorkomen —, terwijl die in het Oostelijk deel — beoosten de bekende demarcatielijn van Wallace *) — zooveel meer open zijn en zich door oceaandiepten kenmerken. In het Oostelijk deel van den Indischen Archipel biedt de zee alzoo voor den met primitieve middelen uiterusten visscher een minder geschikt terrein, hetwelk zich daarentegen uitnemend eigent voor tripvangst en paarlvisscherij (in de Molukken bij de Aroe-eilanden, waar de zee kenmerkend ondiep is, zelfs ondieper dan in het Westelijk gedeelte van den Archipel).

Welk een schier eindeloze verscheidenheid van visschen herbergen de zeeën van den Indischen Archipel!

Het IIe hoofdstuk (blz. 6—17) brengt ons in

*) Deze lijn, die in den Indischen Archipel het Aziatisch van het Australisch continent scheidt, loopt zuidelijk tusschen Lombok en Soembawa en noordelijk westelijk van Celebes tusschen dit eiland en Borneo, door de Straat van Makassar. In de z.g. Borneobank ligt de grens tusschen het Aziatisch gewest links en rechts van de lijn het Australisch gewest.

kennis met vele exemplaren der Indische visschen, die — men zou het niet zeggen — nauw verwant zijn met visschen der Europeesche wateren. Onder de zeevisschen zijn het vooral de haringachtigen en onder de zoetwatervisschen de karperachtigen, die in beide gebieden zoo rijkelijk vertegenwoordigd zijn en voor de visscherij een groote beteekenis hebben. Waar in den Indischen Archipel nagenoeg geheel onze zalm- en kabeljauwachtige visschen ontbreken en platvisschen er niet noemenswaard worden aangetroffen, spelen tal van fami- s. w. v. vooral die der zeebaarzen, der makreelen en der horsmakreelen een veel grootere rol in Indië dan bij ons en zijn enkele soorten er van daar zelfs uitsluitend inheemsch.

Voor hen, die in Indië geweest zijn, komen onder de genoemde visschen vele bekende namen voor.

De bandeng (Jav., meer een Bataviaasch woord) op groote schaal in zoutwatervischvijven geteeld; de in zee voorkomende exemplaren bereiken soms een lengte van meer dan 1½ M. Bij voorkeur „in het zuur” gelegd, is de bandeng een bepaalde le- kernij voor Europeanen en Chinezen, ondanks zijn vele graten! De troeboek, een zeevisch van een halve M. lengte, verwant aan onze elft, die om kuit te schieten zoeter water opzoekt. Zooals bekend vormt de gezouten en gedroogde kuit een smakelijk bijgerecht bij de rijsttafel. De temoeroe (Mal.), kleiner dan de troeboek, de tembang (een sprotsort), in het Jav. tamban, tandjan en djoewi genaamd, de Teri (Mal.-Jav., in de Molukken algemeen als lompek bekend), een representant van onze ansjovis in de Indische zee, terwijl onder de haringachtige visschen nog verder zijn te noemen de mata belo, de blida, in de eerste plaats de welbekende lajang, oppervlakkig gelijkende op den haring. Met deze visch wedijveren twee makreelsoorten, de kemboeng perampoan en de kemboeng telaki, die beide ook door Europeanen veel bij de rijsttafel gegeten worden. De kemboeng perampoan is dezelfde visch, die als „pedah sian” zooveel in gezouten toestand op Java ingevoerd wordt.

Als verwanten van lajang en kemboeng is o.m. van algemeene bekendheid de tengiri.

Waar de familie der zoetwaterbaarzen in den Archipel ontbreekt, is die der zeebaarzen er daarentegen sterk vertegenwoordigd. De meest bekende onder de zeebaarzen is de gerenommeerde kakap, het zeebaquet bij uitnemendheid, de visch die op Java wel het meest op de tafel der Europeanen verschijnt.

Culinarische herinneringen wekken bij de liefhebbers van visch op de kakap merah, de goudvisch (lambrama), een variëteit van den gewonen karper, met zijn goudgele vinnen en zoovele andere karperachtigen, die in groote getale de zoete wateren bevolken van Java, Sumatra, Borneo en omringende eilanden. Voorts onder de vele Indische zoetwatervisschen de in vijvers gekweekte goerami, de sepat, die in groote hoeveelheden gedroogd uit Siam wordt ingevoerd en op geen rijsttafel bij de Europeanen haast ontbreekt; en de gaboes. Voor de vele andere soorten zie het lijstje op blz. 16 en 17.

Het IIIe hoofdstuk (blz. 18—53), handelende over „De Methodes der Vischvangst”, komt ons, ook uit een ethnografisch oogpunt, bijzonder belangrijk voor. In 35 bladzijden druks, afgewisseld met talrijke bijzonder duidelijke en heldere fotografische afbeeldingen tot toelichting van den tekst, worden de middelen ter verschalking van den visch beschreven, die ten dienste staan der inlandsche visschers in de verschillende deelen van den Indischen Archipel. Daaronder zijn er als netten, lijnen en tuiken, die ons aan de Europ. visscherijen herinneren, maar daarnaast zijn echter ook meer afwijkende methodes in zwang, die van bijzondere vindingrijkheid getuigen.

Zoo vertelt ons de schrijver, dat de Jav. poekalvisschers de kemboeng des nachts vinden door een

*) In 1919 werd in de zoutingsloodsen op Java en Macdoera bijna 9 miljoen K.G. lajang aangebracht (blz. 11).

PERRY & CO.
AMSTERDAM - ARNHEM - 'S-GRAVENHAGE
UTRECHT - GRONINGEN

129
HUTKOFFERS

Stoom-, Wasch- en Strijkrichting
C. PIERIK-VAN DER DRIFT
Schenkweg 300-302 Schiestraat 1
DEN HAAG

Chem. Wasscherij en Stoomerij

Zeebaboe's en Jongens beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

visch op Java in kilogrammen bedroeg in afgeronde getallen (blz. 73):

	Van buiten het Tolgebied.	Van Bagan Api Api	Totaal
1895	28.0 miljoen	—	28.0 miljoen
1900	38.7	1.3 miljoen	35.0
1904	19.5	14.0	33.0
1915	27.7	—	—
1919	33.9	11.0	44.9
1915	37.7	13.0	50.7
1919	36.7	—	—

Een stijging van invoercijfers alzoo, in de laatste jaren althans niet sneller dan de bevolkingcijfers, terwijl een noevenheid van nog geen 2 K.G. per hoofd ongetwijfeld toch maar een klein percentage van de geheele hoeveelheid visch is, die jaarlijks op Java gebruikt wordt.

Al zal ook de opbrengst der Jav. visscherij ongetwijfeld verhoogd kunnen worden, toch is het de vraag, of zij ooit in de behoefte der bevolking zal kunnen voorzien, zegt de schrijver (blz. 73).

Belangrijk is de opbrengst der vischteelt op Java, v.n.l. die der zeevischteelt. Zij breidt zich geleidelijk uit; de uitgestrektheid der *tambaks* (behalve die der particuliere landerijen) bedroeg (blz. 74).

	Java	Madoera
1863	46139 bahoe's *)	?
1885-86	50702	9410 bahoe's
1903-04	66762	9978

*) Een bahoe = 3/4 H.A.

Verreweg de meeste vijvers liggen langs de kust van Straat Madoera (in 1903/04 63504 bahoe's), terwijl onder de residenties Soerabaja bovenaan staat met resp. 35211, 34503 en 46777 bahoe's in 1863, 1885/86 en 1903/04.

De oppervlakte der zoetwatervisscherijen in de Preanger (met uitzondering van de kleine vijvers voor eigen gebruik) wordt door Kern (Rapport Welvaartscommissie 1905, blz. 8) in 1905 op 2500 bahoe's geschat. Elders is de oppervlakte veel kleiner — in Bantam ruim 2100, in Krawang 445, in Cheribon ± 600 bahoe's, in Banjoemas en Kedoe van geen beteekenis (blz. 74 en 75).

Bagan Si Api Api (Oostkust van Sumatra, zie boven), met een bevolking van 8800 Chin. inwoners in 1916, w.o. 3000 visschers, voerde in 1920 aan gedroogde visch uit 22.8 miljoen K.G., grootdeels naar Java. In 1907 werd van Bengkalis 94628 K.G. (f 21059) gedroogde troeboek en 134040 K.G. (f 39799) gedroogde troeboek uit uitgevoerd. Uitvoer van visch heeft verder plaats van Riouw en Palembang. In Palembang zijn zoowel zee- als zoetwatervischvangst van beteekenis. In 1910 werd 567.000 K.G. gedroogde visch uitgevoerd. Ook op Borneo is een belangrijke zoetwatervisscherij; van Bandjermasin werden in 1911 in 3 à 4 maanden ± 20.000 picol gedroogde visch uitgevoerd.

In hoofdstuk VIII heeft de schrijver de overige visscherijen ondergebracht. De meest heterogene zeedieren en zeeproducten vindt men hier in korte aantekeningen als in de Rariteitenkamer van Rumphius bijeen, als: walvissen, de zeeke, schildpadden, schaaldieren, parel- en parelmoerschelpen, andere weekdieren, wormen, tripang, koraal en sponsen en zeevieren.

Ten aanzien van het artikel 5: Parel en Parelmoerschelpen teekenen wij hier aan, dat de Celebes Trading Cy., door schr. op blz. 83 vermeld, haar belangrijk bedrijf v.n.l. op den achterwal der Aroe-eilanden in de jaren voorafgaande aan het oorlogsjaar in 1914 uitofende met een vloot, bestaande uit 5 schoeners, 1 stoomschip en 92 loggers. Zij toch had het recht gepacht om buiten de 5 vademlijn binnen ons zeegebied naar parels en parelmoerschelpen te visschen, waardoor zij in die eenzame en ver afgelegen Aroe-eilanden veel leven en vertier gebracht heeft.

Zoals bekend, worden de parels meestal gevonden

Dansinstituut LEND
JULIANA VAN STOLBERGLAAN 228
bij Laan v. Nieuw Oost-Indië
ONDERRICHT IN DE MODERNE DANSEN
Vlugge Opleiding - 2 Assistenten
PRIVAAT-CURSUS EN CLUBLESSEN

nikijk in den mast, die de vissersscholen herkent door het lichten der zee, door haar beweging in het water opgewekt en geluidgevend vischen, als de *sciaenidae*, op Java op het gehoor worden opgespoord door visschers, die tot dat doel onder water duiken of hun geluid opvangen middels een in zee gestoken roeispaan, door deze aan het oor te zetten. In de Molukken, b.v. in de baai van Ambon, wordt de bekende *poeri* gevangen des nachts met gebruikmaking van fakkel. Men ziet dan mylen ver lichtjes aan de kusten der Buiten- en Binnenland, alsof deze geillumineerd zijn, zoo ook overal elders in de baaien der Oelassereilanden en op Banda.

Een groote verscheidenheid van vaartuigen, bij de vischvangst in gebruik, treft men in den Archipel aan. De meesten daarvan worden ons beschreven

ieke' oorsaek heeft haar moederoorsaeck weder. C. HOOFT.

ven vanaf de kleinste prauwjes, uit ingeslochte boomstammen gebouwd, tot de grootste, die dikwijls door het aanbrengen van vierken of door opvoering der boorden met planken of matten meer zwaardig gemaakt worden.

In de Molukken zijn het de *orembais*, die hun hoog oplopende puntige stevens, van snijwerk voorzien, de aandacht trekken. Het zijn zwaardige prauwen van een lengte van 8 bij een breedte van 2 M. en gewoonlijk met 7 personen bemand (zie blz. 30). Wij stippen hier aan, dat de benaming „*Oremba*” uit den Compagniestijd stamt. Compagniesdienaren reisden met *orembais* de strandkampongs af en de kust naderende riepen zij den inboorlingen toe „*orang baik*”, zooals men vroeger in een winkel of dergelijke binnenkomende riep „*goed volk*”. Sedert bleef de naam van Orangbaik, verwarderd in *Oremba*, behouden voor deze typische prauwen, die zich zoo vlug en zoo zeker over het water kunnen bewegen.

Wij kunnen bij dit interessante hoofdstuk niet langer stilstaan; helaas moeten wij ons ook onthouden van een zelfs overzichtelijke bespreking van de volgende hoofdstukken IV, V, VI, handelende resp. over de „zoetwatervischteelt”, „de zeevischteelt” en „het verduurzamen der visch en de vischproducten”.

De economische beteekenis en opbrengst van vischvangst en vischteelt behandelt schrijver in hoofdstuk VII (blz. 70-77). Dit hoofdstuk geeft ons slechts enkele fragmentarische opgaven, omdat, volgens schrijver, statistische gegevens zoo goed als niet bestaan en ze zelfs moeilijk betrouwbaar en volledig zouden kunnen zijn. De hoofdstukken is wel, omdat de zeevisch in den regel niet op de markt, maar dadelijk bij thuiskomst op het strand, soms zelfs reeds voor zee aan opkoopters verkocht wordt.

De beste gegevens bestaan nog voor Java en Madoera, maar zijn dan nog onder een zekere reserve te aanvaarden.

Schrijver trekt uit de bestaande en hem ten dienste staande gegevens de conclusie, dat in de laatste vier jaar de omvang voor het zeevisscherijbedrijf op Java en Madoera iets is toegenomen (blz. 71 en 72).

Ter vergelijking zij hier vermeld (zie noot blz. 71), dat de Nederlandsche zeevisscherijvloot in 1910 bestond uit 5370 vaartuigen met een bemanning van 20461 koppen.

	I Pl.m. 1877	II 1903	III 1913
Zeevisschers op Java	54271	77980	—
„ Madoera	17219	34371	24498
Vaartuigen v. zeevisscherij op Java	18594	24302	—
„ Madoera	6657	8574	6766

De zeevisscherij is dus relatief op Madoera van veel meer belang dan op Java (zie blz. 72). De geheele invoer van gezouten en gedroogde

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
Eigen Koffertabriek
G. KERNER & Co.
DEN HAAG SOERABAIJA
Stationsweg 78 - Tel. H. 1038

Alle goederen worden onder garantie geleverd. Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

The English Sport Stores
Frederik Hendriklaan 85
The Hague

Sport articles and clothing of every description

GROTE SORTERING
LINGERIE EN
HUISHOUD-
GOEDEREN

INDIESE UITRUSTINGEN
HUWELIKSUITZETTEN

v. s.

GERZON

Tandarts Dr. A. KERVEL

Frederik Hendriklaan 43

Spreekuur 9-3.

Bij contante betaling verlaagd tarief.

TELEF. SCHEV. 122

JAPONNEN PEIGNOIRS
AVONDTOILETTEN COSTUUMKROKKEN

DAMES MODE-MAGAZIJNEN

'T BLOUSEN-HUIS

PH. BIJMAN

DEN HAAG AMSTERDAM
HOOGSTRAAT 19-21 UTRECHTSCHESTR. 92-94
B/D PRINSENGRACHT

SPECIALAAL ADRES VOOR

INDIE

GROOTE KEUZE ZWARTE KLEEDING
IN ALLE AFDEELINGEN OOK EXTRA GROOTE MATEN

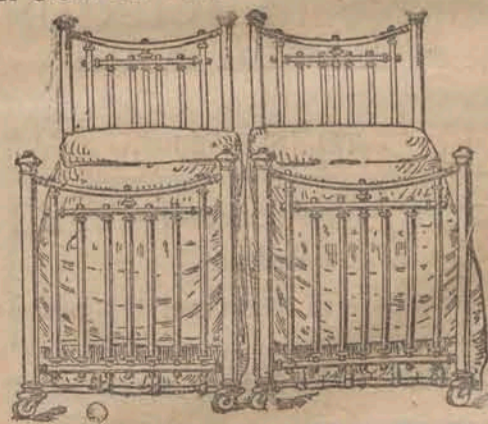
W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON H. 4420

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8 1/2-12 1/2 en van 2-6 uur.

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

*Beveelt zich bij Uwe
Leden aan.*

**Behalve GOED BROOD
wordt U een dividend
van 5 %o gewaarborgd.**

124

ROVER	LEVERANCIER	OSMOND
OOST EN WEST		
RIJWIELEN bij		
J. H. C. MERCKEL		
PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127		
BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461		
DEN HAAG		
ALL STEEL	VERZENDT NAAR	BATAVIER
OOST EN WEST		

**Garage MERCURIUS
KUIJPER & Co**
VAN SLINGELANDTSTR. 16 - DEN HAAG
TEL. SCH. 1198

**H.H. Verlofgangers
leert
Auto- en Motorrijden**

Zeer billijk tarief

Adverteeren doet verkoopen.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE

Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM

Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

den in gesloten zakjes aan de rugzijde van het lichaam. Hare aanwezigheid wordt door geen enkel uiterlijk kenteeken verraden, alleen vindt men ze zelden in zeer jonge dieren of in bijzonder schoone schelpen. Oesters op sommige bedden zullen meer parels opleveren dan op andere bedden. Behalve deze parels, te kwaliteit (zoals ze in den handel bekend zijn) en die los in het lichaam van den oester gevonden worden, vindt men nog andere, bevestigd aan de binnenzijde der schelpen. Deze laatste worden splinters (blisters) genoemd en hebben betrekkelijk weinig waarde. Goede parels worden getaxeerd naar vorm, grootte, kleur en glans. Geheel zuiver ronde, witte parels zijn de kostbaarste. De waarde van een parel is gewoonlijk gelijk aan het vierkant van haar gewicht in greinen. Onder glans verstaat men de hoedanigheid van de oppervlakte, welke dat zachte, maar schitterende kleurspel van goede parels veroorzaakt, een effect, verschuldigd aan de uiterste dunne lagen, waaruit ze zijn samengesteld. Een stuk parelmoer, in den vorm van een parel gesneden, zal dien glans niet vertoonen. Parels, volkomen gelijk in vorm, grootte en kleur, behalen een veel hooger prijs, wanneer ze te zamen, dan wanneer ze elk afzonderlijk verkocht worden. Onregelmatig gevormde of scheefronde parels worden bij het gewicht verkocht. Parels zijn vatbaar voor achteruitgang door verschillende oorzaken. Zure huiduitwasemingen, bedorven gassen, zout water en zeep beschadigen ze, terwijl plotselinge temperatuurveranderingen ze kunnen doen barsten, zelfs breken. In den loop der tijden wordt de parel dof, of oud, om den technischen term te gebruiken. Wanneer ze haren glans geheel verloren heeft, zegt men, dat ze dood is. Men heeft op verschillende manieren getracht doode parelen haren glans terug te geven, tot nog toe met onvolkomen gunstigen uitslag.

De samenstelling van paarlen, evenals die van schelpen, wordt onderzocht door magnetisch gemaakt licht te laten gaan door zeer dunne gepolijste doorsneden. Verscheidene paarlen vertoonen een laagvorming, gelijk aan die der schelpen, doch met de lagen in omgekeerde volgorde. Het middelpunt wordt gevormd door een geelbruine zelfstandigheid, zeer veel gelijkenis vertoonende met de buitenste lagen der schelpen. Deze wordt omringd door een laag van kalksteen overeenkomstig met de middelste laag van de schelp. De buitenste of glanzende paarlemoerachtige laag der parel bestaat uit een aantal van elkaar onafhankelijke, concentrische laagjes, die een voor een kunnen worden weggenomen, juist als de schillen van een ui. De juwelier maakt somwijlen van deze bijzonderheid gebruik om van een doffe, slechte parel de bovenste ondoorschijnende lagen weg te nemen, ten einde zodoende een parel van fraaien glans te verkrijgen. Deze typische samenstelling is echter aan groote verscheidenheid onderhevig. Sommige paarlen bezitten slechts een van de drie lagen en de middelste prismatische laag ontbreekt in de mooiste paarlen, die zijn samengesteld uit uiterst dunne, glanzige lagen, welke onmiddellijk den kern omgeven.

Chemisch bestaan paarlen uit koolzure kalk, water en een groot aantal organische stoffen. Aan deze laatste dankt men de hardheid, welke echte paarlen onmiddellijk van valsche doen onderscheiden.

De dichtheid varieert tusschen 2.650—2.686. Paarlen lossen zoo langzaam in azijn op, dat de geschiedenis van Cleopatra, die azijn dronk, waarin ze een paarl zou hebben opgelost, tot de fabelen moet gerekend worden.

Wij danken bovenstaande o.i. interessante bijzonderheden omtrent de parel aan een artikel van Dr. L. G. Stuart in de „Scientific American” van 1911.

In het laatste hoofdstuk IX worden door S. de maatregelen behandeld in het belang der visscherij. Het is een zeer leerrijk hoofdstuk, dat ten volle de aandacht verdient der Indische regering, die trouwens al het mogelijke heeft gedaan en nog doet ter

verkrijging van betere resultaten door verbetering der zeevisscherij.

Meer systematische bemoeiingen van de Regering met de visscherij dateeren echter eerst van de instelling van het Dep. van Landbouw en het brengen van de visscherij tot de bemoeienissen van dat departement.

Tengevolge daarvan werd in 1905 te Batavia een visscherijstation opgericht (later herdoopt in „Laboratorium voor het onderzoek der zee”). Ook werden allengs onderzoekingen betreffende de zee- en watervisscherijen tot de taak van het station gerekend. De zorg voor de economische belangen der visscherij is opgedragen aan de in 1914 tot stand gekomen afd. „Visscherij” van het Dep. van Landbouw, Nijverheid en Handel (blz. 91).

Wij meenen met het bovenstaande onze lezers voldoende op de hoogte te hebben gebracht met het mooie, populair geschreven handboekje van Prof. van Kampen. Wij kunnen de lezing daarvan dan ook ten eerste aanbevelen. De tekst bevat een schat van hoogst interessante, systematisch geordende gegevens en de mooie, heldere fotografische afbeeldingen dragen in niet geringe mate er toe bij om de lezing van het handboekje tot een werkelijk genot te maken. De visscherij in de Indische wateren is zulk een belangrijke, zulk een onuitputtelijke bron van inkomsten en voor de Inlandsche bevolking en voor de regering, dat het ons niet onverschillig kan zijn hare gestadige ontwikkeling zij het ook van verre, te volgen.

Er zijn werkelijk, ondanks den toestand van slechts tijdelijke malaise in ons Groot-Nederland, nog zoo vele lichtpunten te ontdekken, welke ons dwingen tot het inzicht te komen, dat er daar nog zooveel grootsch kan tot stand gebracht worden. De zeevisscherij kweekt van lieverlede stoutmoedige zeevaarders, die, wij weten het van nabij, letterlijk voor geen gevaren terug deinken. Dit is meer in het bijzonder het geval in de open zeeën, in het Oostelijke gedeelte van den Ind. Archipel in de Molukken.

Onder onze inlandsche broeders ginds zijn zoo vele helden, die vaak met doodsverachting hun bedrijf ter zee uitoefenen, mannen, die het gewoon bijdragen tot de economische ontwikkeling van het land, dat zij bewonen.

A. R. v. O.

Werkzaamheden van den Volkenbond.

II.

De hulp aan Oostenrijk.

De financieele economische hulp, die door den Volkenbond als grondslag van de derde Algemeene Vergadering aan het uitgeputte Oostenrijk zal worden verleend, heeft zoowel praktisch als principieel volkenrechtelijk een zeer bijzondere beteekenis. Praktisch is deze hulp aan Oostenrijk een der daden van den Volkenbond waarom men zoo menigvuldig heeft gevraagd. Niet ten onrechte heeft de Fransche Senator de Jouvenel, die Frankrijk te Genève vertegenwoordigde, erop gewezen, dat in vroeger tijd een land, door den oorlog tot den rand van den afgrond gebracht, een gemakkelijke prooi was voor zijn naburen, terwijl thans die naburen, waaronder zelfs het aartsvijandig gezinde Bohemen, tot hulp bereid zijn om dien staat nieuwe levenskracht te verschaffen. Theoretisch volkenrechtelijk is de vorm van deze hulp merkwaardig, omdat daardoor een verstrekkende inmenging van vreemde regeringen in de Oostenrijksche staatshuishouding wordt toegelaten, die toch geschiedt op den grondslag van algeheele handhaving der Oostenrijksche souvereiniteit. De praktijk zal natuurlijk moeten leeren of en in hoeverre het mogelijk is deze beide gedachten te vereenigen.

De toegekende hulp is vervat in een drietal protocollen. Het eerste dezer drie is een politieke verklaring, geteekend door Groot-Brittannië, Frank-

Haagsche Coöperatieve Keuken Restaurants

Keplerstraat 274. - Tel. M 2313

Anna v. Buerenstraat 204 - Tel. B 226

Middagschotel 12-2 uur à f 0.70

Diner 5-7 uur à f 1.20

Diverse Schotels à la carte.

Uitzending door de geheele stad.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”
Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.
2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag.

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
leiding voor verschillende examens.

Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.

Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

TEL. 4782.

DEN HAAG.

Italië, Tscheko-Slowakije en Oostenrijk. De eerste vier staten verklaren plechtig, dat de territoriale integriteit en de soevereiniteit van Oostenrijk gehandhaafd zullen blijven en dat geen economische of financiële maatregelen genomen zullen worden, welke direct of indirect de onafhankelijkheid van Oostenrijk bedreigen. Anderzijds verplicht Oostenrijk zich om in overeenstemming met artikel 88 van het verdrag van St. Germain, naar eigen onafhankelijkheid niet op te geven en zich te onthouden van onderhandelingen zoowel als economische of financiële verbintenissen, die direct of indirect deze onafhankelijkheid in gevaar kunnen brengen. Het protocol ligt ter tekening voor alle staten die er zich bij aan wenschen te sluiten. De Protocollen I en II stellen de erkende rechten vast van de staten, die de leening en de door Oostenrijk aangegane verplichtingen waarborgen. Oostenrijk mag waarborgstukken uitgeven tot het bedrag, dat noodig is om een som op te leveren, die gelijk staat met 650 miljoen Kronen goud, doch niet meer. Groot-Brittannië, Frankrijk, Italië en Tscheko-Slowakije waarborgen de jaarlijkse rente op deze leening tot een bedrag van 80 %. Oostenrijk zal als zekerheidsstelling voor de geaarborgde leening de bruto-opbrengst van zijn inkomende rechten en van het tabaksmonopolie inleveren. Het doel van deze leening is het geschatte tekort te dekken gedurende de twee jaren die noodig blijken te zijn voor het herstel van het Oostenrijksche credit; zij geschiedt op voorwaarde, dat een programma van krachtige binnenlandsche hervormingen uitgevoerd wordt.

Met het oog op de uitvoering van dit hervormingsprogramma neemt de Oostenrijksche Regeering zonder voorbehoud de volgende verplichtingen op zich:

a. Zij zal onmiddellijk alle maatregelen nemen waarover zij beschikt om het tekort te vermindere. (Verhooging der Spoorweg-, Post- en Telegraaf-tarieven, etc.).

b. In overeenstemming met het rapport van de Financiële Commissie zal zij een hervormingsprogramma opstellen, dat ten doel heeft het herstel van het budgetaire evenwicht aan het eind der genoemde twee jaren te verzekeren.

c. Zij zal aan het Oostenrijksche Parlement een ontwerp-wet voorleggen, waardoor aan de tegenwoordige of aan elke volgende Regeering volmacht gegeven wordt alle maatregelen te nemen, welke voor het herstel van het budgetaire evenwicht noodig mogen blijken.

Daarenboven stemt de Oostenrijksche Regeering toe in de medewerking van een Algemeenen Commissaris van den Volkenbond, die tot opdracht zal hebben de uitvoering van het hervormingsprogramma te verzekeren en te controleren. Deze Algemeene Commissaris zal in Weenen domicilie kiezen. Hij zal door den Volkenbondsraad benoemd worden en dezen Raad verantwoording verschuldigd zijn. De Raad zal hem van zijn functie kunnen ontheffen. Deze functie zal ophouden te bestaan door een besluit van den Raad, waarbij deze verklaart dat de financiële stabiliteit van Oostenrijk verzekerd is.

De Oostenrijksche Regeering geeft toe dat zij — tenzij de Algemeene Commissaris er haar het recht toe geeft — niet mag beschikken over fondsen afkomstig uit deze leening, noch eenige transactie aan mag gaan om de opbrengst der leening te verdiscontoeeren. De Oostenrijksche Regeering doet afstand van alle recht om papieren geld uit te geven of leeningen aan te gaan behalve met toestemming van den Algemeenen Commissaris.

Aangezien anderzijds de waarborgende Regeeringen in staat moeten gesteld worden voor hunne belangen te zorgen, zal er eene controle-commissie in het leven geroepen worden, waar elke der vier Regeeringen, de Engelsche, Fransche, Italiaansche en die van Tscheko-Slowakije zich door één hunner onderdanen zullen kunnen laten vertegenwoordigen. Deze Commissie zal niet permanent zitting houden, doch periodiek vergaderen, liefst te Genève.

Zij zal zich alleen met den Algemeenen Commissaris in verbinding stellen. Deze laatste zal de zittingen bijwonen of er zich doen vertegenwoordigen. De Regeeringen, die op zich nemen de overblijvende 20 % der jaarlijksche betalingen, die niet door de Engelsche, Fransche, Italiaansche en de Tscheko-Slowaaksche Regeeringen gedekt zijn, te waarborgen, zullen ook elk een vertegenwoordiger aan mogen wijzen of onder elkaar gemeenschappelijke vertegenwoordigers benoemen. Elke vertegenwoordiger zal één stem uit mogen brengen voor elk percent dat door zijne Regeering gewaarborgd is.

Opmerkelijk is in het rapport van de Financiële Commissie, dat tot basis van deze protocollen gediend heeft, de nadruk waarmede de Commissie de Oostenrijksche Regeering en het Oostenrijksche volk de noodzakelijkheid van krachtige actie onder het oog houdt:

„Op zijn zachtst uitgedrukt moeten de levensvoorwaarden in Oostenrijk het volgende jaar, wanneer het in moeilijke omstandigheden zijn financiële positie zal hebben te herstellen, nog harder zijn dan verleden jaar, toen het leeningen, die voor hetzelfde doel bestemd waren, gebruikte voor dagelijkse uitgaven en geen hervormingen tot stand bracht.

Het gaat niet aan om een keuze tusschen voortzetting van de toestanden van verleden jaar of eene verbetering ervan. Het gaat om een keuze tusschen een periode van wellicht nog grootere ontberingen dan het sedert 1919 doorgemaakt heeft — doch met het vooruitzicht op een daadwerkelijke verbetering na deze periode — of eene afdaling tot het chaos der ontbering en verhogering, waarvan alleen in Rusland een voorbeeld bestaat.

Er bestaat geen hoop voor Oostenrijk, tenzij het bereid is eene autoriteit te erkennen en te steunen, die hervormingen moet opleggen, welke de op het oogenblik bestaande toestanden nog zullen verergeren, doch alleen omdat dit de eenige manier is om het land aan een harder noodlot te doen ontkomen.”

De Financiële Commissie heeft inderdaad met het advies, dat zij aan den Uitvoerenden Raad van den Volkenbond gaf, een niet geringe verantwoordelijkheid aanvaard. De vraag werd haar allereerst gesteld, welke praktische maatregelen noodig zouden zijn om het evenwicht van de Oostenrijksche begroeting te herstellen en omtrent den tijd waarin dit zou kunnen geschieden. De voornaamste maatregelen, die de Financiële Commissie noodig oordeelde om het beoogde doel te bereiken, blijken de volgende:

a. *Hervorming der industriele Staatsondernemingen.*

De industriele staatsondernemingen moeten of geheel worden opgeheven, indien zij nutteloos zijn, of door den Staat bestuurd worden op commercieele grondslag, dat wil zeggen, op dusdanige wijze, dat winsten behaald kunnen worden, of in sommige gevallen worden toevertrouwd aan particuliere concessiehouders. Het verdwijnen van het tekort op dit hoofdstuk van het Budget zou het mogelijk maken, jaarlijks een som van 170 miljoen goudkronen te bezuinigen.

Het meest treffende voorbeeld zijn de spoorwegen, die thans een tekort van 124 miljoen goudkronen vertoonen. De redenen daarvan zijn gedeeltelijk het buitengewoon groot aantal ambtenaren (welk aantal zal moeten worden ingekrompen) en gedeeltelijk de toepassing van te lage tarieven. Terwijl de salarissen automatisch toenemen met de stijging van de kosten voor levensonderhoud, zijn de tarieven slechts verhoogd met ongeveer 1/5 deel van de toename, die zij, volgens hetzelfde beginsel berekend, hadden moeten ondergaan. Volgens genoemde overeenkomst zijn deze lage tarieven ook van toepassing op den doorvoerhandel en vormen aldus een voordeel voor de vreemdelingen. De Commissie is van meening, dat het tekort op de spoorwegen zou kunnen verdwijnen binnen twee jaar.

Gevraagd in alle plaatsen,

DAMES met eenige aanleg voor Teekenen of Schilderen, om in ons eenvoudig Batikschilderen en Lintrikwerk les te geven en onze batikverven en toebehooren te verkoopen.

Firma TENZER, telefoon 4229, Fabriek van Batikverven, opgericht 1887, Noordeinde 139b. Den Haag.

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON

Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage
Hoofdkantoor: Amsterdam
Filiaal: Arnhem
Filiaal: 100 Gorinchem
Heemskerckstr. la Binnenk. nt 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
Tel. H. 3493. Intern. Tel. 389, Tel. 280. Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

INDIË

Complete Uitrustingen naar Maat

Onze Indische ervaringen garandeeren U Indische modellen.

Witte Pakken van af f 12.50

De goederen door ons geleverd worden voor de bewerking eerst tweemaal gekrompen, zoodat wij krimpvrij garandeeren

VRAAGT GRATIS PRIJSCOURANT

G. J. HOFSTEE - ROTTERDAM

DELFTSCHEPOORTPLEIN 5

Vakkundige Bediening.

Wist U

dat wij drukken het Tijdschrift NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW

En ook

het bekende blad van Architect ED. CUYPERS HET HUIS OUD EN NIEUW

Dit bewijst

dat wij naast Handelsdrukwerk ook eerste klas Kunstdruk kunnen vervaardigen.

N.V. Drukkerij ten Hagen

Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

P. VERSCHRAGEN

KLEERMAKER

1ste Klasse Coupe en Afwerking Uitsluitend ENGELSche STOFFEN

LEVERT TEVENS ALLE VOORKOMENDE UNIFORMEN

Thomsonlaan 209 - DEN HAAG - Tel. N. 343

SCHRIFTELIJKE KNIPCURSUS

Door een geroutineerd Coupeur, met meer dan 20-jarige praktijk, onderrichting van de wereldberoemde „Professeur de Coupe” A. GEGEVEN (ook naar Indië) ter bewaking in het geven van een chique coupe aan Uw Dames- of Heeren- en Kinderkleding. Prijs 13 lessen f 12.-, per geheele cursus slechts f 45.- (bij vooruitbetaling). Vraagt uitgebreide prospectus aan INSTITUUT VOOR SCHRIFTELIJKE LESSEN, Kapelstraat 3, APELDOORN. Na gunstig afgelegd examen wordt prachtig diploma uitgereikt.

WAPROU'S
GRAVENSTR. 1. TELEFOON. DE
BONNETERIE

**Ondergoederen
Sportcostuums
Regenjassen**

voor
Dames & Heeren

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
Uitsluitend Indische Tafel.
Directeur: J. VAN GEEMERT.

N.V. Restaurant „MAX”
HOLLANDSCH-INDISCH RESTAURANT
Reinkenstraat 76-78 Tel. M. 215
INDISCH SPECIALITEIT
Direct.-Eigenaar: C. G. OLIE, Ex-Dir. Adelphi Hotel,
Singapore; Hotel Jansen, Semarang; Victoria-
Hotel, Soekaboemi.

**Levering van
Rijsttafel, Lunch en Diner**

Scherp concurrerende prijzen. Vlugge en prompte bediening.
Levering aan huis zonder prijsverhoging
VRAAGT PRIJSOPGAVE.

INSTITUUT PONT
HAAG, Laan van Meerdervoort 190
ROTTERDAM, Kruiskade 128 - LEIDEN, N. Rijn 28

HANDELSCHOOL:
STENOGRAFIE PONT, meest verbreid, kort,
MACHINESCHRIJVEN [duidelijk]
BOEKHOUDEN,
HANDELSREKENEN, ENZ.

TALENSCHOOL:
GRAMMATICA, LITTERATUUR, HANDELS CORR.
CONVERSATIE

PONT-DIPLOMA BAANT U DEN WEG

Bovenstaande opleiding ook **SCHRIFTELIJK**,
door **NEDERLAND** en **INDIË**.

Centr. Bur. INST. PONT, de Ruijtersfr. 48, HAAG

Om goede zaken te maken
is het noodig goede waar te leveren.
Doch het publiek moet weten dat gij
die levert. Dat bereikt gij alleen door
goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD
VOOR UW

Reclamecampagne.

TOKO BOGOR
Suezkade 122b Tel. M. 3472
ZEER VOORDEELIG
onze prima merken Java-Thee:
ARDJA SARI, PARAKAN SALAK, enz.
vanaf 90 cent per pond.

en dat de belangrijke doorvoerhandel het daarna mogelijk moet maken, dat het bedrijf winstgevend wordt.

b. *Vermindering van het aantal ambtenaren.*
Weenen, de hoofdstad van een land dat 6 miljoen inwoners telt, heeft thans meer ambtenaren dan toen het de hoofdstad was van een keizerrijk van meer dan 50 miljoen zielen. De Commissie is van meening dat er gelegenheid bestaat, op dit punt een belangrijke vermindering van uitgaven te verkrijgen, die gedurende de periode van overgang minstens 33% zou bedragen.

Bovendien zou de subsidie, die aan de plaatselijke administraties wordt toegestaan om hun in staat te stellen hun ambtenaren een traktement uit te betalen, dat in overeenstemming met de stijgende kosten van levensonderhoud wordt verhoogd, moeten worden ingetrokken. Deze hervormingen zouden het mogelijk maken per jaar 130 miljoen goudkronen te bezuinigen.

Het tekort, dat gedurende de periode van overgang onvermijdelijk zal bestaan, is door de Financieele Commissie geschat op 520 miljoen goudkronen, niet inbegrepen de sommen die noodig zijn voor het terugbetalen van reeds ontvangen voorschotten, in verband waarmee het cijfer van 650 miljoen goudkronen is vastgesteld. Teneinde de noodige hervormingen te kunnen uitvoeren, zal dit tevens gedeekt moeten worden met behulp van leeningen. Een normale begroting voor Oostenrijk wordt gesteld op 237 miljoen goudkronen, welk bedrag binnen twee jaar uit belastingen te dekken moet zijn, daarbij rekening houdende met een belasting van 40 goudkronen per inwoner, wat zeker in de tegenwoordige omstandigheden niet te duur is.

Wat nu de waarborgen betreft, die na invoering van de noodige administratieve hervormingen, aanwezig zouden zijn, zoo worden door de Financieele Commissie aanwezig gerekend: de bosschen en domeinen ad 1 miljoen, het zout ad 1 miljoen, de invoerrechten ad 40 miljoen en te tabak ad 40 miljoen goudkronen. Totaal 82 miljoen goudkronen. Het plan tot stichting eener Oostenrijksche circulatiebank acht de Commissie daarnaevens een onmisbaar deel van de maatregelen die noodig zijn voor reconstructie. Zij legt daarbij echter nadruk op het feit, dat de bank slechts dienstig kan zijn voor het herstel van het Oostenrijksche crediet-organisme, indien de diepgaande hervormingen, die noodig zijn om het evenwicht der begroting te herstellen, eveneens genomen worden en dat zelfs in dat geval de bank niet voortdurend met succes zal kunnen werken, tenzij de economische toestand geleidelijk beter wordt.

Op welke voorwaarden, zoo heeft de Uitvoerende Raad gevraagd, kan men hopen, het tekort gedurende de periode van overgang te dekken?

De Financieele Commissie heeft als voorwaarden genoemd, dat: 1°. de Oostenrijksche regering onmiddellijk, zonder zelfs op een beslissing van den Volkenbond te wachten, alle maatregelen nemen moet die in haar macht staan, teneinde een vermeerdering van het tekort te voorkomen, b.v. door verhooging van spoor-, post-, telegraaf- en telefoon-tarieven, van de verkoopprijzen van producten van het tabaks- en zoutmonopolie, e.d.; 2°. door het organiseren van controle en eerlijke medewerking aan deze controle; 3°. door de douane-ontvangsten en die van het tabaksmonopolie geheel te bestemmen voor onderpand van de leeningen, behalve dat gedeelte, noodig voor de noodzakelijke verbeteringen in de administratie.

Het herstel van Oostenrijk's crediet is verder afhankelijk van het aannemen van verscheidene andere maatregelen, die reeds bij den Uitvoerenden Raad in behandeling zijn, zooals: het garandeeren van Oostenrijk's territoriale en economische integriteit onder toezicht van den Volkenbond; de verbetering van Oostenrijk's internationale economische betrekkingen; het instellen van een goed georganiseerde politiemacht in het geheele land; de

GEOPEND:
RESTAURANT „KUMMER”
Juliana van Stolberglaan 94 Tel. B 0000
BEZORGING VAN DINERS AAN HUIS met keuze van
verschillende schotels.
ZALEN DISPONIBEL voor extra Diners en Partijen tegen
uiterst concurrerende prijzen.
APARTE ZAAL VOOR DAMES

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”
Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692

*Alle Kamers zijn voorzien van Koud-
en Warmwateraanleg.*

Huis van den 1sten Rang

instelling van de voorgestelde circulatiebank en het doen ophouden van de uitgifte van nieuw papiergeld. Zijn al deze maatregelen genomen, dan kan men redelijkerwijze hopen, dat Oostenrijk zoo in het binnen- als buitenland zal kunnen leenen.

Maar de Oostenrijksche Regeering zal eerst het geschokte vertrouwen moeten herstellen. Daardoor is de Financieele Commissie gekomen tot de overtuiging, dat het onmogelijk is het te leenen noodige geld te verkrijgen, indien op dit oogenblik niet eenige Mogendheden bereid zijn om de leeningen te garandeeren. De garanties moeten het maximum tekort dekken, daar het zoowel moeilijk als gevaarlijk zou zijn het geheele hervormingsplan te beginnen indien niet van den beginne af vast stond, dat de middelen om het uit te voeren voorhanden zijn. Dit beteekent echter niet, dat de garanties voor het geheele bedrag ook werkelijk in werking zullen treden, en het is zeer goed mogelijk dat de garanties van de garandeerende regeeringen in het geheel geen financieele verplichtingen zullen medebrengen.

(Wordt vervolgd.)

**Persoverzicht uit de Indische Bladen
en Tijdschriften.**

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Prof. Dr. Colenbrander over de Indische politiek.

De *Sum. Post* van 2 Sept. geeft een resumé van de koloniaal-politieke beschouwingen van prof. dr. H. T. Colenbrander, vervaardigd in een nadruk van een verkiezingsrede in Nederland over de aan Indië te verleenen autonomie. Wij ontleenen er o.m. aan:

Nederland is, aanvankelijk uit eigenbaat, naar een vreemd, een Oostersch land getrokken en heeft zich in die vreemde wereld tot meester gesteld. Nederland heeft zich daardoor zedelijk verantwoordelijk gemaakt voor het lot van het aldus overheerschte land: Nederlandsch-Indië.

Nederland deelt die positie met andere Europeesche volken, die zich in de tropen genesteld hebben. Het is niet slechter geweest dan die anderen; wij laten ons gaarne zeggen, en in sommige opzichten is er van aan, dat wij beter geweest zijn dan velen. De geschiedenis van elke overheersching van het blanke over een bruin of zwart of geel ras begint met list en geweld; zij behoeft niet te eindigen in list en geweld. Uit het slijk van een niet eervol en meest gewelddadig begin toont de geschiedenis een opklimmen naar hooger; naar een sfeer van grootheid, zuiverheid, waarin de gedachte van gewone overheerscher en gewezen overheerschte vervijlen kan zonder schaamte bij den een, zonder wrok bij den ander. Eindelijk, na een ontwikkeling, die bij eeuwen telt, ligt nu die sfeer voor Nederland en voor Indië onder gemeenschappelijk bereik; en om ze te bereiken is voor beide niet meer, maar ook niet minder noodig dan begrip van elkander en vertrouwen in elkander. Wat wij van de toekomst hopen, is afhankelijk van de mate waarin Jan en Jannetje hier, Kromo en Sidin ginds, hun slechte eigenschappen weten terug te dringen: hun heilzucht, hun eigendunk, hun wangeloof. Die zelfoverwinning moge moeilijk zijn, zij is plicht: om dat er geen keus meer is, dan of die overwinning werkelijk te behalen, of de vervreemding, de morele breuk tusschen Indië en Nederland te aanvaarden. Men moet, Jong-Indië aan de hand, den weg bergopwaarts durven inslaan, of men behoudt het niet langer aan de hand. Want Indië moet en zal bergop.

Naast het rijk in Europa willen wij gesteld zien een ander, het Indisch rijk, met het rijk in Europa de belangen dienende van een hooger wezen dan één van beide: den Staat der Nederlanden.

Dat in zulk een hoogere gemeenschap te gelooven valt, is de uitkomst van wat er goeds is geweest in ons koloniaal verleden. Wij mogen beginnen zijn met in Indië veel te verwoesten, wij

American Hotel - Amsterdam
Hotel en Café-Restaurant 1e Rang.

*Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen*

A. W. VOLMER, Directeur.
Tel. Intero. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

Tel. 1187 **MAISON VAN RIJN** Meermalen
Barnix BEKROOND
CUISINIERS
Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
Varié, Mayonaises, Salade's, Koude en
Warme Schotels, enz. enz.
Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Afdeeling INDISCHE KEUKEN

Uitzending van alle gewenschte Indische Schotels, bereid door speciaal geëngageerd vakkundig personeel,

Indische Menu's: f 2.- en f 3.- p. p.

Thuisbezorgd in verwarmde verzegelde Bussen.

aan er ook opgedruwd, en niet voor ons zelf alleen. In de laatste twintig jaar hebben wij ons ingespannen om van de Indische maatschappij iets toonzaams te maken, iets dat wij den vreemdeling kunnen laten zien zonder te moeten blozen. Er is onwilzuchtigheid geweest in onze koloniale politiek, langen tijd doorademd van den geest van Van Deventer. En elk onbaatzuchtig streven vindt zijn aan, ook op het gebied der staatkunde.

Ondanks tekortkomingen en een over het geheel te ontwikkelde, heeft die politiek tot uitkomst gehad, dat het ideaal van een grooter en hooger Nederland, — dat het rijk in Europa en tegelijk Indië, Suriname en Curaçao overspannen mag, omdat het die allen tot nut zijn kan, — niet alleen mogelijk is gebleven, maar zoo dicht in het gezicht gebracht, dat wij het naar ons toe kunnen halen, als wij maar op onze teenen willen gaan staan en de armen strekken. Zullen wij dan plompvoets op den bodem genageld blijven, tot de kans ons misschien onherroepelijk voorbijgevlogen zal zijn, die kans die nu nog wenkt, het weeskind van gister als jongeling te mogen binnenleiden in den kring, waarin onze beste tradities leven, den kring waarin wij ons bewegen en onze taak vervullen? Voor de rechten, die wij vrijwillig zullen hebben opgeleverd, omdat wij begrepen niet te moeten wachten tot ze ons opstandig zouden worden betwist. Wat zullen wij er beters voor in ruil kunnen wenschen van de medewerking van een mondigen broeder? De geziehts- en gevoelsverruiming, die door den Engelschman het bestaan van Groot-Engeland, van een reeks gemeenebesten onder Britsche vlag beteekent, zij is ook voor ons bereikbaar, voor den Nederlander hier en voor den Nederlandschen onderdaan ginds.

Imperialisme? Ja zeker, imperialisme. Het streven naar een grooter, een hooger, een voor allen, dat er deel aan hebben, meer belovend en meer vervullend rijk der Nederlanden.

Wij mogen het begrip imperialisme niet overlappen aan wie het met onreine handen beduimeld mogen hebben. Wij hebben het blank te schuren, dat alle leden der Groot-Nederlandsche gemeenschap het roemen zullen als hun in de zon glinsterend schild, een schild zoo hecht en tegelijk zoo onbetast, dat zij allen uit vrijen wil er zich mede dekken. Dat te bereiken is een vraagstuk geworden niet van sluw beleid: onze sluwheid zou men ginds voorzien. Niet van materiele krachtsontwikkeling: onze materiele kracht zal altijd achterstaan bij die der wereldreuzen, en ook dat weet men ginds. Niet van overmacht van kapitaal: onder zijn krachten heeft het kapitaal ook deze, de ziel van hem, die er blind op vertrouwt, te wonden en te maken. Het is een vraagstuk geworden van vooruitziende wetgeving, te juistere tijd en in de juiste mate gewaagd: een wetgeving waar het verstand toe dringt, omdat zij onvermijdelijk is, en waar het hart vrede bij vindt, omdat zij eervol is en goed.

Vervolgens resumeert de S. P. de ideeën van prof. Colenbrander over autonomie voor Indië. Volgens prof. C. bestrijkt de hervorming van de staatsinrichting van Ned.-Indië, die den minister voor zogen staat en waarvan de voorstellen den 26en Juni bij den Volksraad zijn ingekomen, maar een klein gedeelte van de voorstellen der Herzieningscommissie; over de grondrechten der bevolking, over haar zelfbestuur in autonome ressorten, over de samenstelling der lagere vertegenwoordigende lichamen en over het kiesrecht wordt niet gerept.

Manokwari, de residentie van N.-Guinea.
In bijna het uiterste Oostelijke einde van Insulinde's smaragden gordel ligt, aldus de Mak. Crt., het kleine plaatsje „Manokwari”, de residentie van Nieuw-Guinea. Daar waar hier nog maar een paar geleden een oude nederzetting der Papoea's zich bevond (Manokwari beteekent Oude Nederzetting), heeft inmiddels de Westersche beschaving haar intrede gedaan en een zeer groote verandering heeft meegebracht. Aan den voet van het bijna 3000 Meter hooge, trotsche Arfak gebergte, op een wat

lager gedeelte van de over het algemeen zoo steile, rotsachtige en onherbergzame kusten van Nieuw-Guinea, ligt hier haar residentie.

Een voor de scheepvaart veilige, rustige haven biedt de mooie baai. Binnenkomende stoomt men tusschen het eiland Maniram en den vasten wal door, en weldra ziet men dan tegen de glooiing der heuvels van het achterland de aardige rood-bedakte villatjes. Zeer pittoresk maakt het geheel direct een aangename indruk en doet denken aan een modern gebouwd Indisch plaatsje; alles geeft blijk van „broadmindedness” in opzet. Keurig netjes zijn de wegen, de winkelstraat met de aan weerszijden regelmatig gebouwde Chineesche toko's. Eenvoudig, doch bijzonder mooi liggen de woningen der bestuursambtenaren en de pesanggrahan wat hooger tegen de heuvelhelling aan.

Ieder, die hier als vreemdeling komt, moet dan ook al spoedig onder den indruk komen van deze schoone oase in de woeste, weelderige, doch zeer eentonige wildernis. Verwonderd zal hij om zich heen zien, zoodra hij voet aan wal heeft gezet. Vlak bij den steiger het kleine postkantoorje en het havenkantoorje. Even buiten de kom de machinale houtzagerij en het station voor draadlooze telegrafie. Verder, om het brandgevaar tot een minimum te beperken, twee keurige, moderne brandspuiten. Met recht kan men hier spreken van een model-woonplaats. En alles valt ook direct zoo veel meer op, omdat het oerwoud, dat massale, woeste natuurmonument, zoo vlakkelig nog, sterk als contrast werkt.

Hij, die hier echter heeft moeten arbeiden, die dit geheel heeft weten te scheppen, is zekerlijk iemand geweest, die zijn taak meesterlijk verstand en ieder, het zij Nederlander of vreemdeling, zal den man, die door te machtige, innerlijke emoties het leven moede was, voor dezen arbeid een stille hulde moeten brengen. Het Nederlandsche volk zal hem dankbaar moeten zijn om hetgeen hij hier achterliet, een stempel der Nederlandsche beschaving.

De vrijpraak van Tjokroaminoto.

De vrijpraak van Tjokroaminoto, door het Hoog-gerechtshof in hoogste instantie, heeft in eenige bladen aanleiding tot commentaar gegeven. De Loc. voelt haar rechtsgevoel niet bevredigd en oordeelt, dat ons strafrecht niet toereikend is.

Het Ind. Volk (het orgaan van de Ind. S. D. P.) neemt een ander standpunt in en fulmineert tegen de onvolkomenheid eener rechtspraak, die het mogelijk maakt dat een beklagde, die tenslotte door den hoogsten rechter niet schuldig bevonden wordt, zeven maanden preventief zit.

Het Soer. Hbl. (dd. 28 Aug.) zou zich, zoo het partij moest kiezen, in deze aan de zijde van de Loc. scharen; velen zullen het met het Semarang-sche orgaan eens zijn.

Volgens het Bat. Nbl. heeft de vrijpraak, wonderlijk genoeg, slechts weinig commentaar gevonden. Ware het niet, dat de Loc. er een bespreking aan heeft gewijd, zij zou vermoedelijk zonder meer zijn aanvaard. Thans is in enkele bladen een polemiek gaande, evenwel niet over 's Hofs arrest, maar over de appreciatie daarvan door de Loc., — en het zijn de juridische hoofdredacteur van het Bat. Hbl. en de juridische directeur-medewerker der Pr. Bode, die den leek van de Loc. een „hands off” toeroepen.

Ten onrechte. Want inderdaad is juist, wat de Loc. schreef, dat 's Hofs uitspraak, al moge zij juridisch onaanvechtbaar blijken, het rechtsgevoel allerminst bevredigt.

Het rechtsgevoel, uiterst simplistisch werkend, zooals de Loc. terecht stelt, vraagt niet naar een minutieus uitgewerkt bewijs van schuld, nog minder naar juridische spitsvondigheden. Het verlangt bestraffing, waar het schuld aanwezig acht, daarvan overtuigd is. En het is een oude grief tegen onze formalistische rechtspraak, dat zij zoo vaak singulier werkt. In casu ging het weer niet om de zuivere schuldvraag, maar om de opvatting, waar een getuigenis voor den rechter eindigt en,

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA

LEIDSCHEN KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.

Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.
DAGELIJKS RIJSTTAFEL.
INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Lift. Centr. Verwarming

Maison van Wijk

Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 26 '5

UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00

Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van Dejeuners, Diners en Soupers.

185 KOUDE EN WARMESCHOTELS. J. H. M. KOEIJ'S

**ATLANTIC
AMERICAN BAR**
LANGE HOUTSTRAAT 4
DEN HAAG.

Restaurant
Mondain

Premier
Ordre

BESCHIKBAAR.

Fa JOS. BROUWERS

Wijnhandel

Hoofdkantoor; Noordeinde 202
DEN HAAG TEL. H. 4013

Bourgogne Mousseux

L. RENAUDIN

Champagnes

CHARLES RIVART

Beste en meeste aanbevolen voor de tropen.

Hoofdvertegenwoordiger voor Ned.-Indië

C. DE KONINGH

MEDAN HOTEL

MEDAN

Parkhotel

van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.

Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467

EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL

Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden,
Rustige ligging.

LIFT.

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Grand Hotel Restaurant „Central”

In alle Kamers warm en koud water
De meest bekende Inrichting der Residentie.

Adverteeren doet verkoopen.

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80,000,000.-
Statutaire Reserve 19,445,211.-
Buitengewone Reserve 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten.

Incasseringen en Financieringen.

Schriftelijke en Telegrafische Credieten.

Reiscredietbrieven.

Deposito's.

Rekeningen-Courant.

Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Commanditaire Bank- en Handelsvereniging
VISSER & Co.,
's-GRAVENHAGE -:- Thomsonlaan 31.
Tel.-adres: COBAVICO. Tel. Nos. M. 3930 en M. 3931.
Postcheque- en Gironummer 47262. 17
Verricht alle Bankzaken.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
HYPOTHEKEN ASSURANTIËN SPAARKASSEN

hoe het valt te verklaren.
Met de oplossing van dergelijke juridische puzzles houdt het rechtsgevoel der massa zich niet bezig. Het voelt zich daarom onbevredigd, als daarop een rechtdoening afstuit, welke het verwachtte als uitkomst van den breeden opzet van het geding en als bevestiging eener algemeen gedeelde overtuiging, beide.

De juridische juistheid van de uitspraak, zijnde een juridische opvatting van het Hof, blijft dan onaangetaast. Doch zeer zeker ligt binnen den kring van een orgaan der openbare meening, om van het rechtsgevoel te getuigen.

Het *Bat. Nbl.* levert vervolgens kritiek op de overwegingen van het arrest.

Eerste prijs voor batikwerk.

„Kunstarbeid” van Jogja behaalde, volgens de *Loc.*, op de Passer Gambir te Weltevreden den eersten prijs voor superieur batikwerk.

Examens M. O. Engelsch. - A. in Indië.

In Dec. 1922 zullen in Indië voor het eerst de examens voor de acte middelbaar Engelsch-A afgenomen worden. Deze examens, bericht de *Loc.*, geven alleen bevoegdheid tot het lesgeven in Indië.

Verlaging van passagiers-tarieven.

De stoomvaartmaatschappijen „Nederland” en „Rotterdam Lloyd” hebben met ingang van 1 October 1922 hunne passagierstarieven verlaagd. Volgens de *Java-Bode* bedragen deze vanaf dien datum:

1e klasse Batavia-Amsterdam of Rotterdam	f 1400.—
2e klasse „ „ „ „	„ 950.—
3e klasse „ „ „ „	„ 600.—
4e klasse „ „ „ „	„ 400.—
Vrachtboot „ „ „ „	„ 775.—
De passage van Inlandsche bedienden blijft op	...	„ 300.—

De restitutie bij debarkement Genua-Marseille bedragen respectievelijk f 100.—, f 60.—, f 40.— en f 25.—. Voor de vrachtschepen bedraagt de uitkering bij debarkement in een Middellandsche Zeehaven f 50.—.

Indien de terugreis naar Europa wordt aanvaard binnen een jaar na aankomst te Batavia, wordt 10 pct. reductie op de retourpassages verleend.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Een en ander over het bedrijfsleven van de bevolking op het eiland Nias (Westkust van Sumatra).

De persoon, die zich „Echo” teekent, schrijft in de „Pewarta Deli” over het bovenvermeld onderwerp in hoofdzaak het navolgende:

De afstand tusschen het in de Indische Zee gelegen eiland Nias en den vasten wal van het daarbij gelegen eiland Sumatra, is niet zoo bijzonder groot, doch wel is het verschil groot, wanneer men de maatschappelijke toestanden en cultuur der Niassers vergelijkt met die van den Sumatraan.

Wenscht men die vergelijking te maken, dan zou men kunnen zeggen, dat die toestanden en cultuur der Niassers op ongeveer gelijke hoogte staan als die van de primitiefste Sumatraansche berg- en woudbewoners.

De verklaring van dien toestand is te zoeken in het feit, dat de Sumatraan reeds zoovele jaren langer onder Mohamedaansche en Westersche invloeden heeft gestaan dan de Niasser, die van die invloeden vrijwel verstoken bleef, behalve dan misschien de strandbewoners, wier oogen in den laatsten tijd pas open gaan.

De vraag of het menschenmateriaal op Nias geschikt is voor vooruitgang, durft de schrijver niet bevestigend beantwoorden, zolang die eilandbewoners zoo weinig zelfbewustheid hebben en bij hun de wil ontbreekt om den toestand, waarin zij verkeerden, te willen vergelijken en te meten met de beschavingstcestanden van andere volksgroepen. Die geringe zucht om te vergelijken komt bij den Niasser al dadelijk uit in de gebrekkige en nog steeds primitieve wijze, waarop hij den grond bewerkt en de geringe levensbehoeften welke hij heeft.

Eenige knol- en aardvruchten zijn voldoende om de maag tevreden te stellen; althans bij de bergbewoners.

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20 UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en Inbraakvrije bewaarkluis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
W. RIJCKEN Gzn. 211

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta, Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makassar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 55.000.000.- Reserven f 20.000.000.-

De strandbewoners hebben evenwel reeds behoefte om hun honger met rijst te stillen.

Alle maatschappelijke welstand staat direct of indirect in verband met het bewerken van den bodem, dat, als men het goed wil doen, moet geschieden onder leiding van bekwaame deskundigen.

De Niasser zal in de eerste plaats noodig hebben dat hij zich toelegt op een verbeterde wijze van grondbewerking, doch, aangezien hij daarvoor niet bijzonder veel voelt, rijst terstond de vraag, welke de reden mag zijn, dat hij zich aan die bewerking zeer weinig laat gelegen liggen.

Het is niet aan te nemen, dat, waar men waarnaemt, dat alle menschenrassen naar verbetering van levensvoorwaarden streven, de Niassers dit niet zouden willen doen en geen vergelijking zouden willen maken met de andere volksgroepen, die een voordeliger wijze partij trekken van den grond door oordeelkundige bewerking.

Een bewijs, dat de Niasser somtijds anderen wel wil imiteeren, kan men o.a. vinden in het navolgen van anderer kleederdracht en het nuttigen van beter voedsel.

Behalve in de bergen, waar de „tjawat” nog algemeen wordt gebruikt, draagt de Niasser elders reeds moderne kleeding en vervangt hij de vroegere aard- en knolvruchten als voedingsmiddel reeds door rijst.

De groote massa blijft evenwel vasthouden aan de oude toestanden en de oorzaak, dat de Niasser daarin geen verandering wil brengen, schrijft de schrijver toe aan de luiheid van het ras, dat van alle intellectuele ontwikkeling tot heden verstoken is gebleven.

De eenige dagelijksche werkzaamheid, welke hem werkelijk eenige voldoening geeft, en waarvoor hij iets voelt, is de klapperaanplant.

De rijkdom van den Niasser bestaat in het aantal klapperboomen en als men omtrent dien rijkdom informaties inwint, dan hoort men gewoontlijk duizendtallen en bijna nooit honderdtallen noemen.

Toch, zegt de schrijver, valt op dien rijkdom wel wat af te dingen.

Hij zou groter kunnen zijn, ware het niet dat de Niasser op 2 M2. grond, 4 stuks klappers plant.

En hij doet dit, omdat hij, niettegenstaande den overvloed van grond, te lui en te gebrekkig onderlegt is en geen vergelijkingen met anderen wil maken.

Op het aantal klapperboomen komt het in hoofdzaak bij den Niasser aan en niet op de uitkomsten.

Het zeeklimaat van het eiland Nias, is bij uitstek geschikt voor de klappercultuur.

Zoodra de klappernoot geplaatst is, ziet de Niasser er verder niet naar om en is van wieden van het onkruid in de aanplantingen geen sprake.

Eerst wanneer de boom vruchten draagt, bemoeit men er zich mede.

Niettegenstaande die domme zorgeloosheid is de opbrengst wegens den gunstigen bodem, zeer goed, hetgeen blijkt uit den steeds toenemenden uitvoer van copra.

Behalve deze klappercultuur, waaruit men als het ware al slapende inkomsten trekt, houdt men zich ook nog bezig met de vischvangst langs het strand, doch veel verder gaat het bedrijfsleven van den Niasser niet.

De aanplant van groenten, vruchten, enz., welke een goede inkomst op de markt te Goenoeng Sitoli zou kunnen opleveren, heeft de belangstelling van den bergbewoner op Nias niet, omdat hij aan de aard- en knolvruchten voldoende voedsel heeft.
(Wordt vervolgd).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Anti-Christenbeweging in Groot-China.

II (Slot).

Integendeel, ieder mensch kan zijne eigen godsdienstige neigingen volgen zoodals hij dit verlangt, doch wanneer dit door de Christian Alliance in twi-

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

Safe-Inrichting.

MEUBELLEN

INKOOP VERKOOP

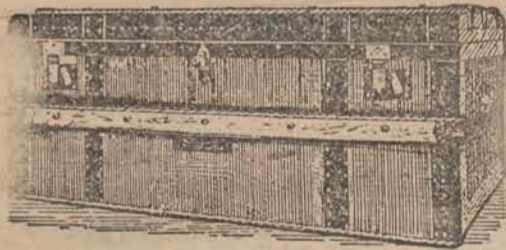
FIRMA G. JONKER

1ste v. d. Boschstraat 77

's-Gravenhage Tel. Bez. 142

Belast zich met alle voorkomende aangelegenheden in deze branche, o.a. Behangen, Stoffeeren, Verhuizen, Taxatie, enz. enz.

GEPANTSERDE KOFFERS

UITSLUITEND PRIMA FABRIKAAT P. J. VROOM

ZOUTMANSTRAAT 27 BANKAstraat 4N
TEL. M. 4821 DEN HAAG

REPARATIEINRICHTING

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkopen of hunne verzameling wenschen te completeeren, worden attent gemaakt op de rubriek Vraag en Aanbod in het Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË OUD EN NIEUW

Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 474 en 475

DEN HAAG

Wereldmerk ISACH.

L. C. JACOBI
 's-GRAVENHAGE SOERABAYA
 Regentesselaan 123, Tel. M. 1403

Wendt U voor
Koop, Huurkoop, Verhuur
Inruilen, Repareeren, Stemmen
Transport
 tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.
GROOTSTE voorraad, BESTE merken.
SPECIAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO'S

Comm. Venn. TEEKAGEE
 116 DENNEWEG 73-79 N. SCHOOLSTRAAT
DEN HAAG
 TELEFOON H. 2429

Telegram-Adres: FORDGARAGE HAAG

AUTHORISED IMPORTERS
OF FORD PRODUCTS.

Piano's

Orgels

G. A. J. VAN KALMTHOUT

Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562

Bisschop Hamerstraat 1-1a

Vleugels

Kunstspelpiano's

Hilbrink
 Dameskleermakerij
 's-Gravenhage 29 Westeinde
 Nieuwe Stoffen voor
 Tailor-Made

P. H. MATLA Pansier-straat 33 **SCHEVENINGEN**

Motor- en
 Rijwielhandel

Reparatie-
 Inrichting

MOFFELN EN NIKKELEN ZEER BILLIG

JAAR-ABONNEMENT
 franco per post of bij den Boek-
 handel (bij vooruitbetaling)
f 10.40
KWARTAAL-ABONN.
f 2.60
WEEK-ABONNEMENT
20 cent

ADVERTENTIE-TARIEVEN
 AAN TE VRAGEN BIJ
 DE ADMINISTRATIE.
BUREAUX-ADMINISTRATIE
 PRINSESTRAAT 47
 (HOEK JUFFR. IDASTRAAT)

„DE WERELD IN BEELD” is het rijkst geïllustreerde
 weekblad van Nederland; elk nummer bevat minstens 70
 kiekjes uit alle landen.

Het stelt U in beeld op de hoogte van al het wereldgebeuren in
 de afgelopen week; bovendien geeft het een schat van afbeel-
 dingen van al het bezienswaardige uit alle oorden der aarde.

De Hoofdredacteur, de gep. luit. H. C. C. CLOCKENER
 BROUSSON geeft er geregeld zijn „PENKRASSEN” van vroeger
 welbekend, en in de rubriek „UIT VEEL BEWOGEN DAGEN”
 vertelt hij er op zijn eigen boeiende wijze van zijn herinneringen
 uit de dagen der revolutie in Duitsland.

Voor den tekst hebben vele schrijvers van naam hun mede-
 werking gegeven, o. w. HERMAN MIDDENDORP, THÉRÈSE HOVEN,
 CHARLES KRIENEN etc.

Proefnummers met fraaien omslag in kleuren zijn te verkrijgen
 aan alle kiosken en aan het bureau:
PRINSESTRAAT 47 — DEN HAAG.

A. SCHRÖDER & Co.
 GROENMARKT 25-26 'S-GRAVENHAGE

HERFST-GOEDEREN
 als:

Wollen Dames-, Heeren- en Kinder-Onderkleeding
Kousen - Sokken
Jumpers, Yerseys, Shawls, Pyama's, enz. enz.
 in COMPLETE COLLECTIE

Brengt een bezoek aan „Boeatan”
 Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid

Magazijn „NEDERLAND”
KATTENBURG & CO.
 AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM
ROTTERDAM

Uitrustingen
 voor de Tropen

Op aanvraag toezending
 van catalogus

Onze reizigers
 zijn door
 het geheele land
 te ontfangen.

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
 Torenstraat 5-8 - Telefoon 2898 - Den Haag

**Goedkoopst adres voor het meubi-
 leeren en stoffeeren van woningen**

Holland-Canada Hypotheekbank
 's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. G. COSTER te Winnipeg.